

บทที่ 5

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะหมาก

สำหรับในบทนี้จะกล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะหมากที่ได้จากการระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้นำและชาวบ้านมีดังนี้

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะหมาก

สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะหมากนั้นจะพิจารณาจากแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านพื้นที่ แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการ แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม ที่ละประเด็น เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านพื้นที่

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านพื้นที่ซึ่งชุมชนเสนอมา มีดังนี้

1.1 รัฐและองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1.1.1 การปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่ เป็นการตกแต่งสถานที่โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- 1.1.2 การจัดสร้าง ถนน สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ให้ทั่วถึง
- 1.1.3 การปรับปรุงกฎหมายการสัมปทานพื้นที่ ให้ผู้สัมปทานมีหน้าที่อนุรักษ์ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้สูญเสียน้อยที่สุด
- 1.1.4 การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น
- 1.1.5 การส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงนโยบาย
- 1.1.6 การจัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำ Home stay หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความสำคัญ ความเป็นมาของพื้นที่แก่ชาวบ้านให้มากขึ้น
- 1.1.7 การประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้มากขึ้น

1.2 ชุมชน

- 1.2.1 ชาวบ้านต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาและต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ต้องร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการ

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการซึ่งชุมชนเสนอมา มีดังนี้

2.1 รัฐและองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเสียใหม่โดยดึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

2.1.2 ประสานงานกันทำในทุกฝ่าย ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ เช่น จัดให้มีเครือข่ายการทำงาน

2.1.3 ส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน เช่น จัดให้มีกลุ่มอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพประมงและการเกษตรเพราะจะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและลดการทิ้งถิ่นฐาน

2.1.4 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับครูและนักเรียนในพื้นที่

2.1.5 จัดกิจกรรมและส่งเสริมกิจกรรมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และองค์กรชุมชน เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีกิจกรรมที่มีการรวมตัวกันของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจะได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2.1.6 จัดให้มีการศึกษาดูงานการบริหารจัดการนอกพื้นที่

2.2 ชุมชน

2.2.1 ชาวบ้านต้องเข้าร่วมกิจกรรม เข้าร่วมบริหารจัดการและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นให้มากขึ้น

2.2.2 จัดตั้งสหกรณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มิเรือประมงหรือเรือนำเที่ยวมารวมกลุ่มกัน เพื่อให้จัดการการท่องเที่ยวเป็นระบบมากขึ้น รวมทั้งอาจรวมกลุ่มกับชาวบ้านอื่น ๆ จัดทำกิจกรรม Home stay และร้านอาหารท้องถิ่นที่ได้มาตรฐาน

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งชุมชนเสนอมา มีดังนี้

3.1 รัฐและองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.1 นโยบายให้โรงเรียนและสถานศึกษาในท้องถิ่นมีหลักสูตรเกี่ยวกับท้องถิ่นให้มากขึ้น

3.1.2 ส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยิ่งใหญ่ มีเนื้อหาสาระ มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวล่วงหน้า

3.1.3 จัดระบบ พัฒนาปรับปรุงและประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น จัดทำเป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น สื่อหรือเว็บไซต์ ให้ข้อมูลระบุกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจศึกษาของท้องถิ่น

3.1.4 จัดอบรมหรือศึกษาจากพื้นที่อื่นที่ประสบความสำเร็จ

3.2 ชุมชน

3.2.1 ชาวบ้านต้องเป็นเจ้าของที่ดี มีน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อ โอบอ้อมอารีย์ ไม่เห็นแก่ตัว

3.2.2 หน่วยงานเอกชนที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและให้บริการต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่จัดกิจกรรมที่มุ่งแสวงหารายได้โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

3.2.3 สถานศึกษาควรร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมประจำท้องถิ่น อนุรักษ์พันธุ์ไม้พันธุ์สัตว์ อนุรักษ์ทะเลสาบ

4. แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมซึ่งชุมชนเสนอมามีดังนี้

4.1 รัฐและองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1.1 นโยบายส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม นอกเหนือจากการมีงบประมาณสนับสนุน เช่น ส่งเสริมกลุ่มที่เข้มแข็งที่มีอยู่แล้วในชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นและเป็นเครือข่ายเสริมพลังเป็นที่เลี้ยงให้กับกลุ่มที่เพิ่งก่อตั้งใหม่ โดยสนับสนุนทั้งงบประมาณ จัดฝึกอบรมให้ความรู้ และให้ความช่วยเหลือสิ่งของที่ร้องขอตามความจำเป็น

4.1.2 ส่งเสริมอาชีพในชุมชน จัดตั้งเป็นสหกรณ์

4.1.3 ร่วมมือกับวัด มัสยิด โรงเรียนและชุมชนในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ

4.1.4 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1.5 ต้องมีการสื่อสารที่ดีกับทุกฝ่าย โดยต้องพยายามทำความเข้าใจชุมชนและบริบทที่เป็นจริงของท้องถิ่นให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเข้ามาทำงาน ไม่ใช่เปิดโอกาสเฉพาะผู้ที่อยากให้เข้าร่วมทำงานแต่ไม่ฟังเสียงกลุ่มอื่น ๆ

4.2 ชุมชน

4.2.1 ชาวบ้านต้องเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม มีจิตสำนึกรักชุมชนภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและความเป็นชุมชนในลักษณะที่ชุมชนเป็นอยู่ในสิ่งที่คืออยู่แล้ว

4.2.2 วัด มัสยิด โรงเรียนและสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.3 วัด มัลลิกะ โรงเรียนและสถานศึกษาควร เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในทุก ด้านทั้งสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม โบราณ

4.2.4 ชุมชนควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในระหว่างชุมชนและการศึกษาดูงาน นอกพื้นที่

แต่อย่างไรก็ตาม จากการประมวลความคิดเห็นของทุกฝ่าย พบว่า การพัฒนาตำบล เกาะหมากให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่นนั้นมีความเป็นไปได้ หากได้มีการปรับปรุง พัฒนา แก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันตามที่ได้เสนอแนะ โดยผู้ให้ข้อมูลทุกฝ่ายต่างเห็นตรงกันว่า เกาะหมากมีศักยภาพด้านพื้นที่เด่นที่สุด เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และแหล่ง ท่องเที่ยวอันงดงาม มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ทั้งทางบก ทางทะเล มีศิลปวัฒนธรรม แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ แม้อาจมีข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยวในแง่ของ การเดินทางซึ่งอาจไม่มี สิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากนัก แต่หากจิตใจรักธรรมชาติ ความสะอาด บริสุทธิ์ การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นแล้วไซ้ร้ ี่นี้คือคำตอบและทางเลือกที่ดีสำหรับ นักท่องเที่ยวเหล่านั้น